

Luk Van Brussel en Vera

Een woestijn zonder kameel

Luk Van Brussel schrijft al meer dan 15 jaar toneel.

Zaad van Basilius won in 1976 een prijs n.a.v. 100 jaar beroepstoneel in Gent, maar werd er niet opgevoerd. *Vera* (1983) was in een productie van het NVT een relatief artistiek succes. Maar opnieuw staat de schrijver voor hetzelfde zwarte gat. Een portret door Klaas Tindemans, en *Vera* integraal.

Er bestaan weinig redenen om het optimisme van Jaak Van Schoor (in de inleiding van *De Vlaamse dramaturgie sinds 1945*, Brussel, 1979) over een hoogconjunctuur in de Vlaamse toneelschrijfkunst te delen. De verhoogde produktiviteit heeft, globaal bekeken, nauwelijks iets vruchtbaars opgeleverd. Sinds 1970 beleefde het Vlaamse theater de doorbraak van met name Walter Van den Broeck en Johan Boonen op de podia van de grote gezelschappen, maar dit kan niet als een referentie gelden, gezien het bedenkelijke niveau van de uitvoerders. Elke reële vernieuwing in het Vlaamse theater had niets te maken met eigen auteurs, wel met de introductie van buitenlandse vernieuwers (b.v. Dario Fo bij *Mistero Buffo*) of met een actuele lezing van klassieke auteurs (b.v. Friedrich Hebbel bij *Maria Magdalena*). De hausse van het Duitse theater in de jaren '70 b.v. had wel veel te danken aan de eigen toneelschrijvers. Om maar één krachtlijn aan te geven: het Antitheater van R.W. Fassbinder en F.X. Kroetz werd in het officiële theater geïntegreerd — of zo je wil gerecupereerd — door Kurt Hübner, de legendarische intendant uit Bremen. Uit Peter Steins encensering van Fassbinders *Bremer Freiheit* (en later *Torquato Tasso*) is de Berlijnse Schaubühne ontstaan, waarin met name Botho Strauss, eerst als dramaturg, daarna als schrijver, doorbrak. Vergelijkbaar hiermee is de evolutie als dramaturg van Bernard Chartreux in Frankrijk, die zich binnen het Théâtre National de Strasbourg tot volwaardig en relevant auteur kon ontplooiën.

Toevalstreffer

Slechts één Vlaamse auteur — we laten het komediantenrevue-epigonisme van Jan Christiaens bij de KNS best buiten beschouwing — kan van zo'n bevoorrechte positie, nl. een voortdurende samenwerking op produktieniveau, genieten: Hugo Claus, bij het NTG. Maar dit gebeurt in de

nadagen van toneelschrijver Hugo Claus, en de hoogtepunten in zijn dramatisch oeuvre zijn even geïsoleerd tot stand gekomen als dat bij anderen het geval was en is. Slechts één theater in Vlaanderen houdt zich expliciet bezig met Vlaamse toneelteksten: het Nieuw Vlaams Theater (NVT), de voortzetting van het semi-professionele Laboratorium voor Vlaams Toneel, begin jaren '60. Maar het ontbreekt het NVT structureel en financieel aan de mogelijkheden om een vruchtbare ontwikkeling te forceren. Geen enkele van de auteurs die in het NVT debuteerden zijn doorgebroken, in de veronderstelling dat ze voldoende goed waren. Bovendien is geen enkele repertoiregezelschap bekwaam om dergelijke integratie in zinvol theater te laten resulteren.

Het relatieve artistieke succes van *Vera* van Luk Van Brussel mag dus niet met overdreven gejuich onthaald worden. Alles wijst erop dat *Vera*, als gave produktie, een toevalstreffer was. Nu de voorstellingen afgelopen zijn, staat de schrijver voor hetzelfde zwarte gat als voordien. Op te merken

valt ook dat *Vera* gespeeld werd voor angstaanjagend weinig publiek.

Een analyse van het werk van Luk Van Brussel, met als orgelpunt het geslaagde *Vera* bevindt zich dus ietwat in het luchtledige. In *Vera* zegt advocaat Gloster over Birgit, de geliefde van Jeronimus, de hoofdfiguur: "Hoe noemt U haar ook weer? Een kameel zonder woestijn," waarop Jeronimus "Een woestijn zonder kameel" repliceert. Dit soort dialectische symboliek is een ongewilde metafoor voor Van Brussels positie als auteur.

Erotiek en macht

Luk Van Brussel (°1935) is van beroep wiskundeleraar, hoewel hij dit zelf zijn hobby noemt, theater is zijn 'echt' beroep. Hij richtte samen met o.a. Stan Milbou en Miel Geysen, mee het Laboratorium voor Vlaams Toneel op, waar hij zowat alles deed: schrijven (eenakters), acteren en registreren. Deze veelzijdigheid, zo zegt hij, was onontbeerlijk om als auteur te

Zaad van Basilius (NVT) — Foto Marc Wouters